

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรทรงมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และชัดเจนมากขึ้นในปี 2540 เป็นปีที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ ต้องรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพเพื่อที่ยั่งยืนในการพึ่งตนเองและพัฒนานโยบายที่สำคัญเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยการสร้างแนวคิดเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ ซึ่งทำให้คนไทยสามารถเลี้ยงชีพโดยอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง (สมพร เทพสิทธา, 2550 : หน้า 14) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นการยึดหลักทางสายกลางที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปจนถึงระดับชาติ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียงและมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ รอบคอบและระมัดระวังในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เพียงการประหยัด แต่เป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อให้สามารถอยู่ได้แม้ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมไทยรวมถึงเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และการปรับสภาพให้เข้ากับยุคสมัย ทำให้ทุกวันนี้การดำรงชีวิตของวัยรุ่นไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่สืบเนื่องจากการไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยแห่งการค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง พร้อมทั้งทำหน้าที่ในสังคม ปกป้องวัฒนธรรมประเพณี ฟื้นฟูและสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่ ซึ่งหากไม่สามารถปรับตัวและมีพัฒนาการที่ไม่เหมาะสมจะส่งผลให้ขาดทักษะในการแก้ไขปัญหา ขาดวิจรรย์ญาณในการดำรงชีวิต ตลอดจนไม่รู้จักรับบทบาทหน้าที่ของตนเอง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549 : หน้า 144) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้สรุปเป็นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและได้รับพระบรมราชานุญาตใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และ ฉบับที่ 10 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับ มีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย 3 ท่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม เพื่อนำไปเป็นพื้นฐานและแนวทางการดำเนินชีวิต และเพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมั่นคง สมดุลและยั่งยืน (ณัฐพงษ์ ทองภักดี, 2550 หน้า 1-23 ; ปริญญา พิบูลสรารุช, 2554 : หน้า 87) โดยมีเนื้อหา ดังนี้

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไป

ในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

สถาบันการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดสิ่งแวดล้อม กระบวนการ เนื้อหาสาระ กิจกรรม วิธีการที่เหมาะสมกับการพัฒนาการของมนุษย์ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติทางด้านสร้างสรรค์ หากสถาบันการศึกษาไม่สามารถดำเนินบทบาทได้ตามข้างต้น จะส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม ไม่เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม เลียนแบบวัฒนธรรมทุนนิยมของต่างชาติ ทั้งการกินอยู่ การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ และวิถีชีวิตที่ผิดเพี้ยนไป แสดงถึงการที่ผู้เรียนไม่สามารถเลือกปรับตัวให้ได้คุณลักษณะที่ดีของคนในวัฒนธรรมอื่น เช่น รักความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีวินัย และรู้จักพึ่งพาตนเอง เป็นต้น ปัจจุบันนักศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจในเรื่องการเรียนน้อย อ่านหนังสือน้อย รักความสะอาดสบาย ไม่อดทน และชอบเลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติเป็นอย่างมาก ในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนานักศึกษามากขึ้น จากเดิมในอดีตที่มุ่งเน้นการบริการนักศึกษาเป็นหลัก แต่ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสคิดเอง ทำเอง โดยการสนับสนุน อำนวยความสะดวกจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาให้การสนับสนุนอยู่ในปัจจุบัน สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน (นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา) ให้มีความรู้คู่คุณธรรม และมีความสุขในสังคมอุดมปัญญา รวมถึงแนวทางการพัฒนาเยาวชน นักศึกษา และบัณฑิตในอนาคต ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดขึ้นเป็นกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2551–2565) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2550 : หน้า 3-11) คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพคนให้มีความพร้อมสำหรับระบบสังคมและเศรษฐกิจยุคใหม่ เพื่อไปพัฒนาประเทศและชุมชนนำไปสู่ความยั่งยืนและความเข้มแข็งทางสังคมด้วยหลักการสำคัญ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้การสร้างความรู้คู่คุณธรรมและความเพียรพยายาม อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างมีความสมดุล มั่นคงและยั่งยืนในที่สุด

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เน้นในด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างเด่นชัด เช่น การสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และการให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม รวมทั้งการดำรงชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ ซึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ เป็นแนวทางที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับทุกคน เพื่อให้มีหลักในการดำเนินชีวิตที่ดี ที่พอเพียงและทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อประชาชนทุกคนไม่ใช่เฉพาะแต่เกษตรกรเท่านั้น แต่ประชาชนโดยทั่วไปไม่ว่านิสิต นักศึกษา นักเรียน ข้าราชการ พนักงานบริษัทก็สามารถนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเรียน การทำงาน พึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตประจำวันและแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งการดำรงตนให้เป็นคนดีในสังคม ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ผู้สอนในคณะเทคโนโลยีการเกษตรเป็นเวลานานหลายปีได้พบเห็นปัญหามากมาย เช่น นักศึกษาหลายรายที่ติดค้างชำระค่าลงทะเบียนเรียน บางรายก็ลงทะเบียนเรียนซ้ำ แต่มีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินฐานะและไม่เอาใจใส่ในการเรียน มีความรับผิดชอบน้อย คณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเพื่อให้มีความรู้และคุณธรรม จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเพื่อเป็นข้อมูลนำเสนอคณะเทคโนโลยีการเกษตรในการวางแผนการดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาระดับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- 2 เพื่อเปรียบเทียบการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

ประโยชน์ของการวิจัย

1. กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการตื่นตัว และตระหนักในการร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความดีอยู่ดีมีสุขและความมั่นคงของเศรษฐกิจ
2. ข้อมูลที่ได้นำมาใช้สอดแทรกกระหว่างการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของนักศึกษาให้มีสำนึกในเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน ความเพียรและมีสติปัญญาเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติงานในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักศึกษาของคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประกอบด้วยนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร และสาขาเทคโนโลยีการเกษตร ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2561 ภาคปกติ จำนวน 422 คน (คณะเทคโนโลยีการเกษตร, 2561 : หน้า 10)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 205 คน โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้จากตารางสุ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : pp 607-610) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปี และสาขาวิชาของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา ประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตที่บนพื้นฐานของทางสายกลาง ของความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีในตนต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้อย่างดี

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น กินอยู่ใช้แต่เพียงพอดีตามกำลังความสามารถของนักศึกษา

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบของนักศึกษา

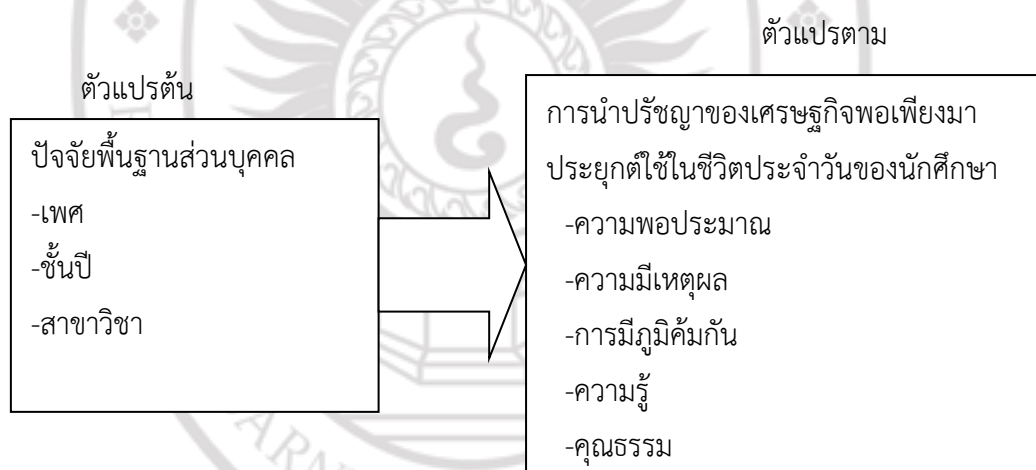
การมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การสร้างหรือเตรียมตัวให้มีภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง หรือสถานการณ์ทั้งหลายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลด้วยความไม่ประมาทของนักศึกษา

เจือใจความรู้และคุณธรรม หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้านเพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้ในโอกาสและเวลาต่าง ๆ อย่างระมัดระวังโดยใช้สติและให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ด้วยความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต โดยเน้นความอดทน ความเพียร สติปัญญาและความรอบคอบ

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หมายถึง การที่นักศึกษาได้นำแนวทางของการเดินสายกลาง มีความพอประมาณ การมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกัน รวมถึงการมีความรู้และคุณธรรม มาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นรูปธรรม

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กรอบแนวคิดในการวิจัย



สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ไม่ต่างกัน
2. นักศึกษาที่เรียนอยู่ชั้นปีแตกต่างกัน มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ไม่ต่างกัน
3. นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาแตกต่างกัน มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ไม่ต่างกัน